

Jan Říha ČESKÉ OVOCE

TŘEŠNĚ

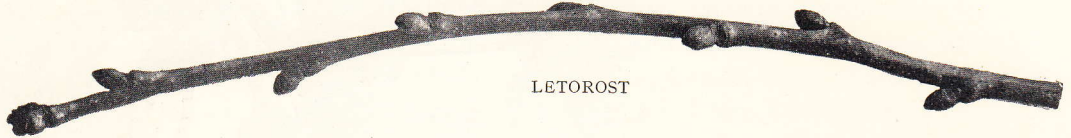
Čís. 27.

AMARELKA STINNÁ – *Grosse lange Lotkirsche* – *Griotte du Nord*

VĚTEV PLODONOSNÁ

LETOROST

AMARELKA STINNÁ

VIŠEŇ

Výběr úrodných, při tom dobrých višní není velký. Jest mnoho takových, které sice krásně rostou, hojně kvetou, ale plodů se dočká málokdo a málokdy. Tím více jest si vážiti tak výborné odrůdy, jako jest tato višeň, neprávem zvaná Amarelkou, která jaksi doplňuje Ostheimskou višeň tak, že když ona končí, tato začíná. Bezvadná sice také není a trpí týmž zlem, že v čas květu usychají náhle celé chomáče květů i letorosty, pak se vydává za ni mnoho odrůd, které s ní nesnesou ani přirovnání, a tak nutno býti velice opatrným při koupi stromků, abychom si nepřinesli něco zcela jiného. Jedinou a to dosti spolehlivou známkou jsou oka na letorostech; pravá odrůda má oka krátká, baňatá a tupě zakončená, kdežto odrůda s oky útlými, dlouhými a štíhlými za mnoho nestojí.

Také podložka zde hraje velkou úlohu. Na ptáčnicích roste velmi dobře, avšak s mnoha stran se ozývají stesky, že na sladké třešni sice roste krásně, ale plodí zřídka, arcit' jest otázka, za jakých poměrů. V hubené půdě plodí i na ptáčnici dobře, plody jsou však drobné; v živné půdě jest lépe použití za podložky kyselé višně, na níž přináší hojně krásných plodů. K pěstování volně rostoucích krsků a špalírů se nejlépe osvědčila mahalebka.

Jméno Amarelka stinná se nesmí snad odvozovati od toho, že k jejímu zdaru jest potřeba stinného místa, naopak, nejlépe se daří na teplých, slunných a chráněných místech, ale z nouze prospívá i na zastíněných místech, ne snad jinými stromy svrchu, nýbrž na místech odvrácených od slunce, na severních zdech, plotech, stráních, vůbec, kde nemá slunce už moci. Jinak však vysazovati lze ji všude, kde se daří jiné třešně a višně, nesnese jen příliš suchých míst, tam většinou spadnou povyroslé plody. V domácích zahradách lze ji sázeti kdekoliv a na sever položené zdi nelze lépe zužitkovati, než osázíme-li je špalíry této višně, přizpůsobuje se těm tvarům zcela lehko, takže jsou pak nejen pro okrasu a radost pěstitele, nýbrž i velice výnosné. Plodnost veškerých tvarů začíná velice brzo, stoupá každým rokem a že za pozdních mrazů na jaře zřídka kdy zmrzá, přináší ovoce každý rok.

Mladé stromy rostou velmi bujně, rozvětvují se hojně, avšak drobně a šlahounovitě, střední větve spějí do výše, aby později se rozložily a udělaly místo novým, tenké, co rok se prodlužující větve visí pak rozčuchané dolů.

Letorosty narůstají zprvu dlouhé a štíhlé, na těchto se nalézají v hojnosti pravých, dřevních ok, takže se pěkně rozvětvují, později narůstají jen krátké; oka bývají větším dílem,

zvláště na spodní polovici letorostu, změněna v květní oka, která buď vypadnou, neb vykvetou i plody přinesou, v každém případě však zůstává dřevo holé, neobrustá a roste jen do délky. Na špalírech lze tomuto zlu odpomoci včasným zaštipováním letorostů, u velkých stromů nelze toho však prováděti a řez nutno obmeziti jen tak, že ihned po sčesání plodů všechny úrodou vysílené, zestaralé, vůbec zesláblé větve se vyřeží a jen mladé ponechají, tím zajistí se nejen stejná plodnost, ale získá tím i velikost plodů.

Na připojeném černém obraze letorostu jest zcela zřetelně znáti, kde oka odpadala. Jinak mají letorosty zcela ráz jiných višní, barvy jsou červenavě hnědé, na místech zastíněných nahnědle zelenavé; velice jemná, stříbřitá blána pokrývá je místem zcela, většinou jen tak, že spodní barva skvrnitě proniká, vyvstalé, rzivé tečky jsou řídce roztroušeny a ztrácejí se v bláně.

Pravá dřevní oka jsou vzácná na letorostech starších stromů a v hojnosti jen na mladých nebo seřezaných, jsou pěkně vejčité, tupě zakončená, často mají vedle sebe květní poupata, většinou jsou však v květní poupata změněna, velmi odstávají, mají hnědé šupiny a jsou na zcela nízkých patkách, s třemi krátkými žeběrky.

Květní oka jsou baňatější, mají šupiny světlejší a jsou zvláště na spodní části letorostu, hustě však jednotlivě roztroušena, zřídka shluklá v maličké růžice. (Viz obraz.)

Rašící lístky jsou zelené a jen málo přihnědlé, po dokončeném vývoji as 94 mm dlouhé, 54—60 mm široké, opak vejčité, s kratší špičkou, tupé a tmavě zelené, mají kraj drobně dvojmo vroubkovaný, zoubky zakončují kratinké hroty; řapíky mají as 18 mm dlouhé, rudé, žlázy na nich hned pod čepelí listu, neb přímo na ní se nalézající malé a začervenale. Příplodní lístky jsou menší, s kratší špičkou, na obě strany stejně zúžené, řapíky mají kratší, žlázy na nich zcela maličké, také i chybějí.

Kvete v maličkých chomáčích, roztroušených hojně po slabých větvích. Poupata jsou bílá v rozpuku a mají uvnitř zelené, navenek červenavé kalíšky; jednotlivé květy jsou 28—30 mm široké, pěkně kulaté, miskovité a z okrouhlých lžičkovitých plátků sestaveny tak, že druh dosahuje k druhu. (Viz obraz.)

Příložený barevný obraz, zhotovený podle větve z Chlumce n. Cidl., znázorňuje náležitě velikost, tvar i barvu. Poměrně velké plody váží jednotlivě až 8 g, 10 kusů as 76 g, bývají as 20 mm vysoké, 23 × 21 mm široké, zdají se vysoké, skutečně jsou však poněkud zploštělé, u stopky jen o málo širší než k temeni tak ploše zkulaceném, že plody na ně postaviti lze; jedna strana bývá jen zcela málo, druhá více stlačena, přes tuto se táhne od stopky často bleději zbarvená čára, která se končí rzivou jízvou v malinké jamce na temeni.

Silné, zelené, 35—40 mm dlouhé stopky vězí v širších, zcela mělkých jamkách a připojují se po jedné — dvou na krátké, kostrbaté, obyčejně pěkným lístkem opatřené pastopy.

Jemná slupka prosvítá jak skleněná, jest tmavě hnědě rudá a poseta velice jemnými, jen pod sklem zřetelnými, zdánlivě vyvstalými tečkami.

Měkká, jemná dužnina jest rudá, plna bledě barvivé šťávy, její chuť příjemně kořenitě kyselá, bez trpkosti.

Poměrně velké pecky jsou znázorněny černým obrazem.

Dozrává od 25. července do 10. srpna a vydrží, aniž pukala, velmi dlouho na stromech. Jest hledána v kuchyni ke všem možným úchovkům a k přípravě šťav, také i tovarny na zpracování ovoce ji velice hledají a dobře platí. Nenechá-li se přezráti, snáší velmi dobře sebe delší dopravu.

Bláha o ní píše: Hodí se zvláště pro severní strany špalírů, dozrává, když již jiných třešní není, jest vřdycky cenná jak pro stůl, tak pro kuchyň. Strom velice úrodný.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji ji chovají pod jménem „Amarelka stinná“ čís. 5.

Popisy se nacházejí: „Moravské Ovoce“ čís. 92, Amarelka stinná, „Zahrada domácí

a školní“ roč. VIII. Amarelka stinná; „Handbuch der Obstkunde“ čís. 99, „Der Obstzüchter“ 1912 str. 161, Grosse lange Lotkirsche, Truchsess str. 595, Lothkirsche, „Deutsches Obstcabinet“ Schattenmorelle, Leroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 81, Griotte à Ratafia (Grosse-), Thomas str. 18, Griotte du Nord, Jankowski „Sad i ogród owocowy“ str. 384, Łutowka późna cz. długoogonkowa.

Dále příkládají se jí vedlejší jména: Agnate, Black Morello, Cassis, Cerise de Morel, Cerisier à Petit Fruit, Czown Morello, Doppelte Schatten Morelle, Dutch Morello, English Morello, Griotte Agnate or Murillo, Griotte Amarelle du Nord, Griotte Black Morello, Griotte Dutch Morello, Griotte à Eau-de-Vie, Griotte Florentiner, Griotte de Hollande, Griotte Holländische, Griotte Lange Morello, Griotte Large Morello, Griotte Ordinaire du Morel, Griotte Ordinaire du Nord, Griotte Noire Tardive, Griotte Picarde, Griotte Ronald's Large Morello, Griotte Seize à la Livre, Griotte Small Morello, Griotte Tardive, Griotte de Tivoli, Griotte Wild Russian, Grosse-Cerise à Eau-de-Vie, Grosse-Cerise de Plomb Longue, Grosse-Cerise à Ratafia, Grosse-Cerise de Septembre, Grosse-Griotte à Ratafia, Grosse-Griotte de Septembre, Grosse-Morelle Noire Tardive, Grosse Nord Morelle, Grosse September Weichsel, Grosse Späte Schatten Morelle, La Morelle, Large Morello, Late Morello, Marasque, Milan (C. de), Morelle (C. du), Murille, Nord (C. du), Nord Tardive (C. du), Prusse (C. de), Ronald's Large Morello, Saint-Martin (C. de), Sauer Lot Kirsche, Ratafia uncialis.

AMARELKA STINNÁ – *Grosse lange Lotkirsche.* – *Griotte du nord.*